

Water- en oeverplanten Noord

Peter Paalvast

Augustus 1996

C18528

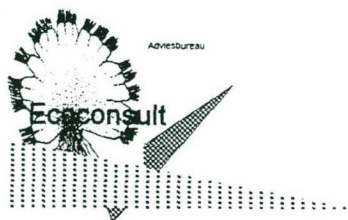

Rijkswaterstaat/RIZA
Rijksinstituut voor
Integraal Zoetwaterbeheer en
Afvalwaterbehandeling
Documentatie
Postbus 17
8200 AA Lelystad

Water- en oeverplanten Noord

Peter Paalvast

Augustus 1996

Asterstraat 19
3135 HA Vlaardingen
010-4342622

In opdracht van Rijkswaterstaat, dir.
Zuid-Holland

Inhoud**Voorwoord**

1 Inleiding	1
2 Het ontstaan van de rivier, de morfometrische eigenschappen en de hydrodynamiek	2
3 De oevers en de oevervegetatie	4
4 Water- en oeverplanten.	7
5 Macrohelofyten	12
6 Mogelijkheden voor natuurontwikkeling	13
7 Literatuur	13
Bijlage I	14
Bijlage II	22
Bijlage III	27

Voorwoord

In 1970 is door Beeftink en medewerkers van het toenmalige Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek te Yerseke (nu NIOO, CEMO) op aantal locaties de flora langs de Noord geïnventariseerd. Ik wil graag Wim de Munck bedanken voor het maken van kopieën van de nimmer gepubliceerde gegevens van deze inventarisatie uit zijn aantekenboekjes.

Hanke Boom van de afdeling Groen van de gemeente Ridderkerk ben ik zeer erkentelijk voor het toesturen van informatie over het beheer van de griend "de Gorzen" en de lijst met er tot op heden aangetroffen plantesoorten.

Theo van Gelder tenslotte dank ik voor de informatie die hij mij over de Sophiapolder ter beschikking heeft gesteld.

Excuses op deze plaats voor de matige kwaliteit van de foto's in dit rapport. De oorzaak is gelegen in een betrokken lucht tijdens de periode van inventarisatie en het tengevolge van een hoge scheepsgolf vollopen met water van de fotocamera.

---

1 Inleiding

Recent zijn in het benedenrivierengebied dat onder het beheer valt van Rijkswaterstaat, Directie Zuid-Holland vrijwel alle riviertakken op de er voorkomende flora geïnventariseerd. Tot op heden zijn echter de Dordtsche Kil, de Noord, de Nieuwe Maas, de Nieuwe Waterweg, het Hartelkanaal en de Bergsche Maas niet of slechts ten dele aan bod gekomen. Dat deze rivieren geen grote prioriteit hadden is op zich niet zo verwonderlijk gezien het karakter ervan:

- natuuronvriendelijke oevers bestaande uit stort- en zetsteen
- gering tot geen buitendijksgebied
- grote scheepvaartintensiteit en daardoor een hoge golfbelasting
- deels liggend in een sterk geïndustrialiseerd gebied

Gezien het streven van de directie naar het behouden en versterken van de natuurwaarden in haar beheersgebied verdienen ook de mindere godinnen in het stelsel der rivieren het aan een inventarisatie onderworpen te worden. Deze riviertakken hebben alle een onderscheidend kenmerk. De Dordtsche Kil vormt een overgang tussen het Hollandsch Diep met een beperkte getijslag (ca. 30 cm) en de Oude Maas een getijdenrivier met bij de monding van de Dordtsche Kil een gemiddeld verschil tussen laag- en hoogwater van ongeveer 1 meter. De Noord, een echte getijdenrivier die de Beneden Merwede (Waal) verbindt met de Lek, heeft een gemiddelde getijslag bij Dordrecht van 0,75 meter die oploopt tot 1,4 meter daar waar zij in de Lek uitmondt. Nieuwe Maas en Nieuwe Waterweg vormen de overgang van zoet naar zout. Het Hartelkanaal valt op te vatten als een dode arm van een zoetwatergetijdenrivier en de Bergsche Maas tenslotte is een gegraven waterweg met gering getijde dat het water van de Maas in het Hollandsch Diep voert.

Dit rapport doet verslag van een soortskartering van de beide rivieroevers van de Noord en de Oevers van de Sophiapolder (fig. 1) welke is uitgevoerd in juni 1996. Gekeken is naar de waterplanten in de rivier en de plantesoorten welke zich bevonden in de zone tussen GLW (gemiddeld laagwater) en GHW (gemiddeld hoogwater) +50cm. In de praktijk komt dit neer op de met stort- dan wel zetsteen verdedigde oever van de rivier. Betreft het de hoofdwaterring dan gaat het om de buitenteen ervan.

Achtereenvolgend zal in het rapport worden besproken:

- het ontstaan van de rivier, de morfometrische eigenschappen en de hydrodynamiek
- een algemene beschrijving van de oevers en de vegetatie
- de in de onderzochte zone voorkomende water- en oeverplanten met in het bijzonder de karakteristieke getijdesoorten
- het voorkomen van macrohelofytenvegetaties
- kansen voor natuurontwikkeling

2 Het ontstaan van de rivier, de morfometrische eigenschappen en de hydrodynamiek (naar Luteijn, 1982)

De Noord bestond al voor de middeleeuwen als aftakking van de Waal. De naam Noord is van latere tijd. Tot in het begin van de 19e eeuw heette deze rivier Merwede of Merwe evenals de Nieuwe Maas tot beneden Vlaardingen. Het noordelijk gedeelte van de Noord (Merwe) heeft in de middeleeuwen een grote verandering ondergaan. De rivier maakte in die tijd bij Ridderkerk een sterke bocht, de Ridderkerkse-haven is daar nog een overblijfsel van, en verder liep de rivier om de polder Donkersloot heen terug naar Krimpen a/d Lek. Bij een ramp in 1373 braken in die streek vele dijken door waarbij veel gebieden langs de Noord overstroomden. Hierbij is de huidige, rechtdoorgaande rivierloop langs Kinderdijk naar Krimpen a/d Lek ontstaan. De splitsing van de Noord in 2 armen die samen een eiland vormen ongeveer 1 km. ten noorden van Dordrecht bestond ook al in vroeger tijden. Het eiland heette vroeger de Pelsert, nu de Sophiapolder.

De Noord vormde vroeger ook al onderdeel van een belangrijke vaarweg en door de vele scheepswerven en industrieën op de oevers werd de Noord dan ook zeer druk bevaren. Hierdoor ontbrak het al snel aan voldoende breedte en diepte en daarom is krachtens een wet van 1917 de rivier op een breedte van 220 m en een diepte van 3.50 m onder middelbare eb gebracht. Ondiepten die steeds in de bovenmond bleven ontstaan werden telkens weggebaggerd. Dit in 1921 begonnen werk was in 1931 voltooid. De Noord evenals de Merwede is in de jaren hierna als aansluiting op de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg steeds verbeterd en verdiept, ingevolge het feit dat deze vaarweg de vaste route geworden was voor de binnenvaart van Rotterdam naar het achterland en vooral Duitsland.

De Noord loopt van rivierkilometer 976,3 tot 984,9 en heeft hierdoor een lengte van 8,6 kilometer. De breedte varieert tussen de 200 en 225 meter. De diepte bedraagt over het algemeen 6 à 7 meter -NAP. De als nevengeul op te vatten Rietbaan met een lengte van ongeveer 2 km heeft een breedte die varieert van 20 tot 40 meter en diepte van ongeveer 3,6 meter - NAP.

De getijslag is bij gemiddelde omstandigheden ca. 0,75 meter bij Dordrecht en ca. 1,4 meter bij Krimpen aan de Lek. De stroomsnelheid (en de stroomrichting) is afhankelijk van het getij en de afvoer van de rivieren en bedraagt ten hoogste 88 cm/sec.

Bij extreem hoge waterstanden doet de Sophiapolder met een oppervlakte van 76 ha dienst als kombergingsgebied.

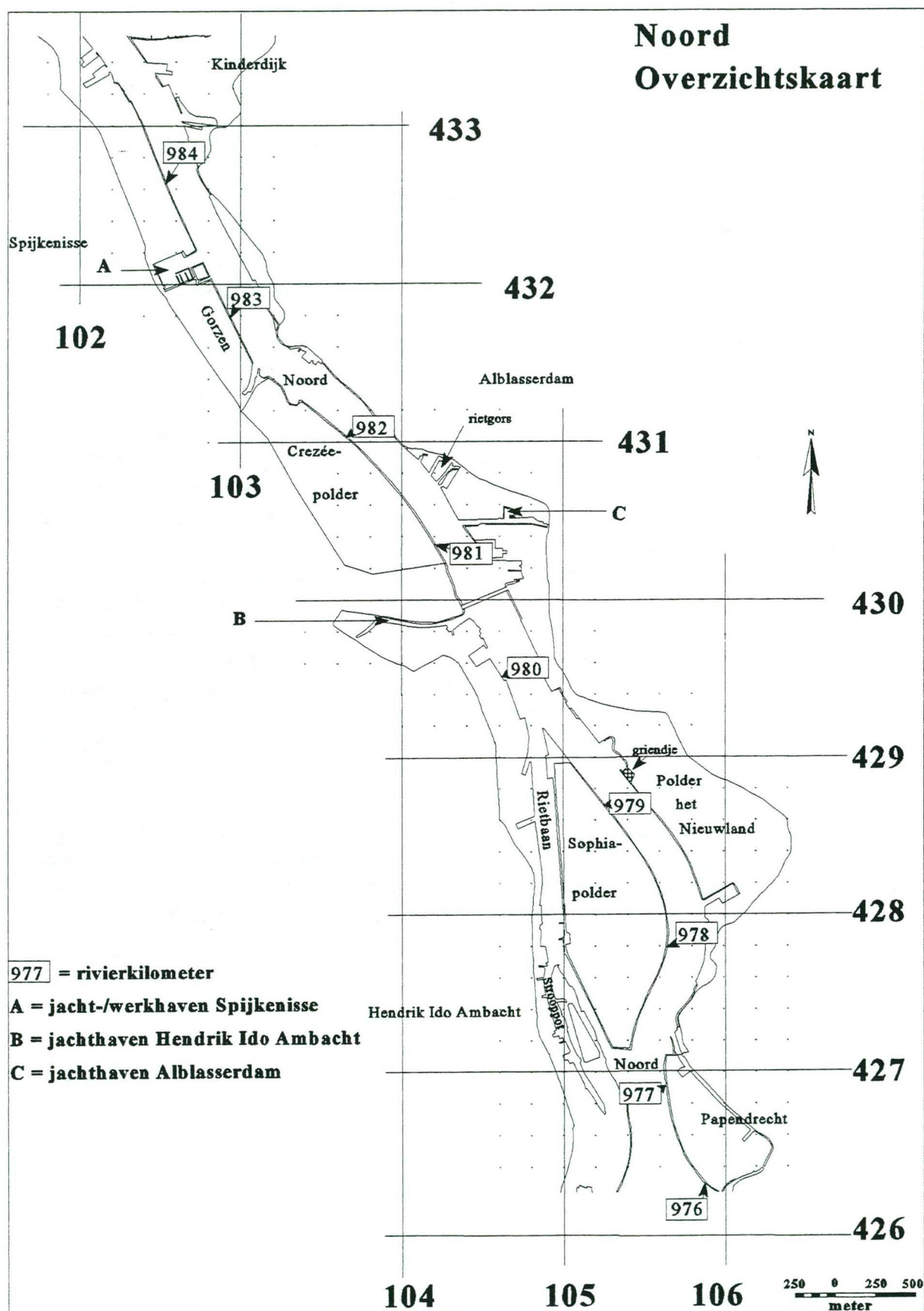

Fig. 1: Overzichtskaart van de rivier de Noord

3 De oevers en de oevervegetatie

De oevers van de Noord (zie fig. 1 voor het overzicht) zijn in verband met de scheepvaart-drukke sterk verdedigd met stortsteen of bij een zeer stijl talud tevens voorzien van zetstenen. Slechts bij Alblasterdam en Papendrecht behoren zij voor een deel tot de hoofdwaterkering. Daar waar zich buitendijks industrie bevindt, bestaat de oever veelal uit een rechtopgaande stalen damwand. De buitendijks gelegen Crezéepolder en Polder Het Nieuwland zijn beide voorzien van een hoogwaterkering.

Bij laagwater droogvallende slikken/stranden zijn te vinden langs de oevers van de Sophiapolder langs de Rietbaan en aan de oostoever in een kom bij Polder het Nieuwland even ten zuiden van de kabelfabriek.

De oostoever van de Noord was nauwelijks begroeid. Dit wordt veroorzaakt doordat grote delen van de oever bestaan uit stalen damwandconstructies en doordat tijdens de inventarisatie de verzwaring van de hoofdwaterkering nog in gang was of net beëindigd. Bij de dijkverzwaring was op sommige plaatsen ook het gehele buitentalud van de dijk vernieuwd. Van de oevers was de niet beweide hoogwaterkering, de Nieuwlandse Kade, van Polder het Nieuwland het meest begroeid. Een klein rietgors bij Alblasterdam en een griendje (naar schatting 0,3 ha) grenzend ten noorwesten aan Polder het Nieuwland zijn de buitendijkse gebieden van de oostoever met enige natuurwaarden.

De gehele westoever van de Noord valt buiten de hoofdwaterkering en was voor het overgrote deel nauwelijks begroeid. Begroeiing van enige betekenis voornamelijk bestaande uit Riet, Rietgras en wilgen was te vinden tussen rivierkilometer 982,5 en 984,5 bij Ridderkerk en plaatselijk langs de Rietbaan. Het meest uitbundig waren de oeverbroeiingen van de jachthaven van Hendrik Ido Ambacht (fig. 2 en 3) en de jacht-/werkhaven van Ridderkerk. Het effect van beweiding met schapen in de jacht-/werkhaven van Ridderkerk is duidelijk te zien in fig. 3 en 4. Daar waar de schapen actief waren kreeg de oeverbegroeiing nagenoeg geen kans zich te ontwikkelen. De hoogwaterkering van de Crezéepolder werd eveneens door schapen begraaasd met als resultaat een soortenarm grasdek (fig. 5).

De westoever van de Rietbaan bestaat voornamelijk uit stalen damwand en was onbegroeid. De oostoever van de Rietbaan behorende tot de Sophiapolder bestaat over een lengte van zo'n kilometer uit een slikkig strand waarop plaatselijk pioniersvegetaties met Mattenbies, Zeebies en Driekantige bies voorkwamen. Een storende factor zijn hier de scheepswrakken.

Fig. 2: De jachthaven van Hendrik Ido Ambacht

Fig. 3: De onbeweide oevers van de jacht-/werkhaven van Ridderkerk

Fig. 4: De door schapen beweide oever van de jacht-/werkhaven van Ridderkerk

Fig. 5: De door schapen beweide hoogwaterkering van de Crezéepolder

4 Water- en oeverplanten.

Waterplanten in de Noord zijn schaars. De soort die het meest talrijk voorkwam was het Schedefonteinkruid (fig. 6 en 7). De grootste oppervlakte met deze soort werd in de Rietbaan langs de oever van de Sophiapolder aangetroffen. Met uitzondering van wat Gele plomp in de jachthaven van Alblasterdam en Gewoon sterrekroos op een drietal locaties werden verder geen waterplanten waargenomen.

In de zone tussen GLW en GHW+50cm werden in totaal 228 plantesoorten aangetroffen, waarvan het overgrote deel algemeen of zeer algemeen voorkomend is in Nederland. De soorten behorende tot de rivieroeveren en waterkanten welke het meest voorkwamen, waren o.a. Bitterzoet, Gele lis, Gele waterkers, Grote engelwortel, Grote Kattestaart, Haagwinde, Harig wilgenroosje, Moerasandoorn, Riet, Rietgras, Echte valeriaan, Veenwortel en Wolfspoot. Eenmaal tot enige malen werden o.a. de volgende soorten aangetroffen: Blaartrekkende boterbloem, Grote waterweegbree, Kleine watereppe, Koninginnekruid, Late guldenroede, Liesgras, Moeraslathyrus, Moeraspirea, Moeras- vergeet-mij-nietje, Moeraszegge, Gewone waterbies, Watermunt en Waterpeper. Voor grienden karakteristieke soorten zoals Bittere veldkers, Groot springzaad kwamen voornamelijk voor in de griend "de Gorzen" bij Ridderkerk.

Groot springzaad (fig. 8) werd ook in het griendje bij Polder het Nieuwland aangetroffen. De ondergroei van dit griendje werd gedomineerd door Grote brandnetel, Kleefkruid en Fluitekruid. Achter de oeververdediging werden 15 Spindotters aangetroffen. In sommige wilgen vond de Hop een goede klimplek (fig. 9). Aansluitend op het griendje bevindt zich een inham waar wat getijdenriet aanwezig was en naar schatting 300 m² Schedefonteinkruid.

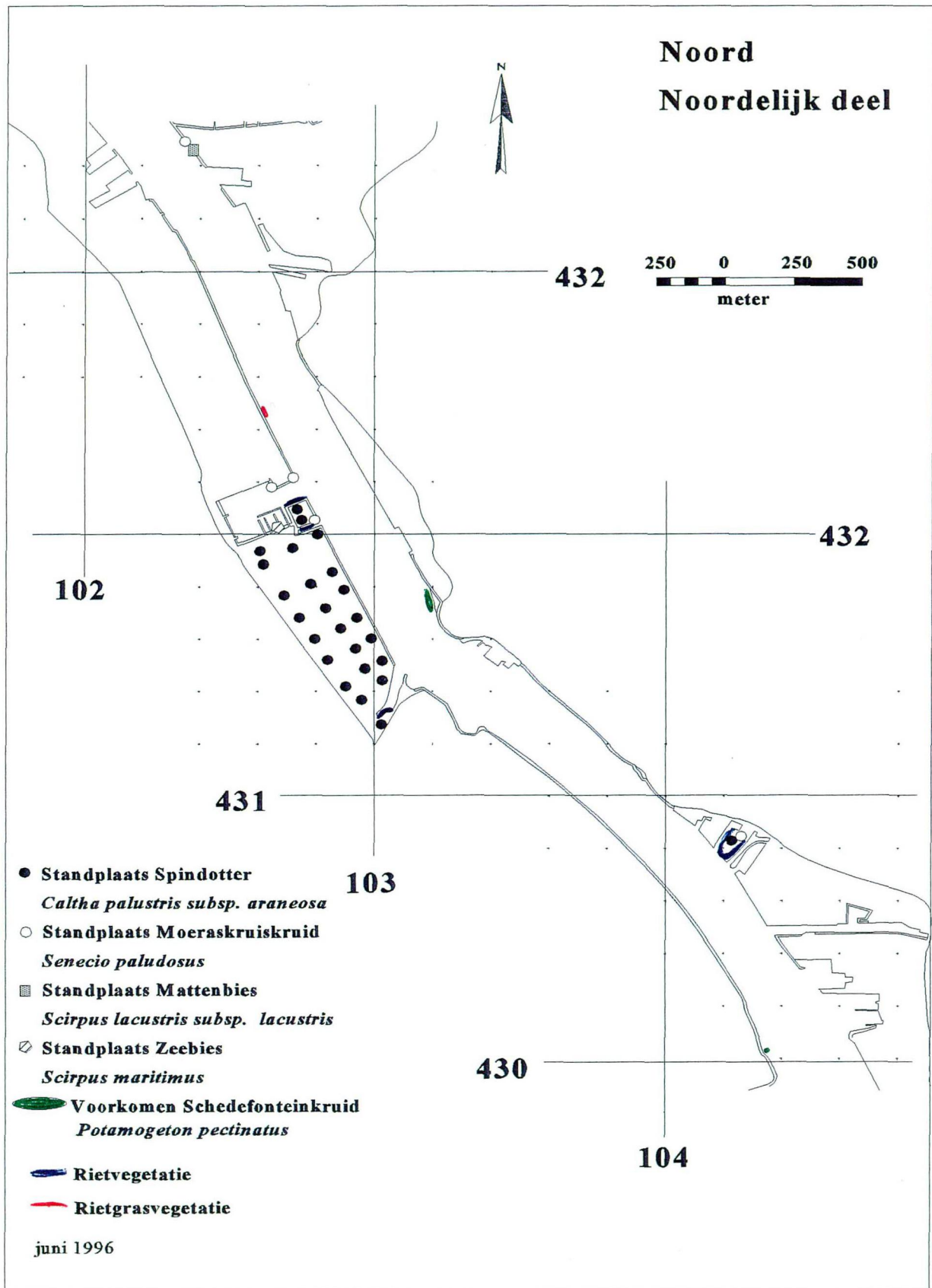
De Gelder (pers. meded.) van de Natuur- en Vogelwacht Alblasterwaard en Vijfheerenlanden heeft het gebied in 1981 geïnventariseerd en naast Groot springzaad en Spindotter, ook een aantal exemplaren van het Zomerklokje aangetroffen. Deze zijn anno 1996 niet aangetroffen. Ook in de inventarisatie uit 1970 door Beeftink en medewerkers komt de soort niet voor (zie bijlage II, kmhok 106, 428). Mogelijk ligt de oorzaak in het tijdstip van inventarisatie.

Het griendje wordt in zijn bestaan bedreigd door de industriebestemming van Polder het Nieuwland. Bij uitvoering van de bestemming zou ondanks bezwaarschriften van vernoemde natuur- en vogelwacht het griendje verdwijnen. Dit betekent een verdere aantasting van de natuurwaarden van de Noord, iets waarmee zij toch al zo karig is bedeed.

De karakteristieke zoetwatergetijdensoort de Spindotter (fig. 10) kwam het meest voor in de griend "de Gorzen" bij Ridderkerk. Dit griend (fig. 11, zie ook bijlage III) met een oppervlakte van ongeveer 12 ha wordt door de afdeling Groen van de gemeente Ridderkerk (Anonymus, 1994). Het omvat ca. 7 ha hakgriend en 3,9 ha getijdenbos. De flora wordt er regelmatig geïnventariseerd en de gegevens van deze inventarisaties zijn opgenomen in kmhok 103, 431 in bijlage I. Met in totaal 153 plantesoorten is dit naast de Sophiapolder floristisch het belangrijkste gebied van de Noord.

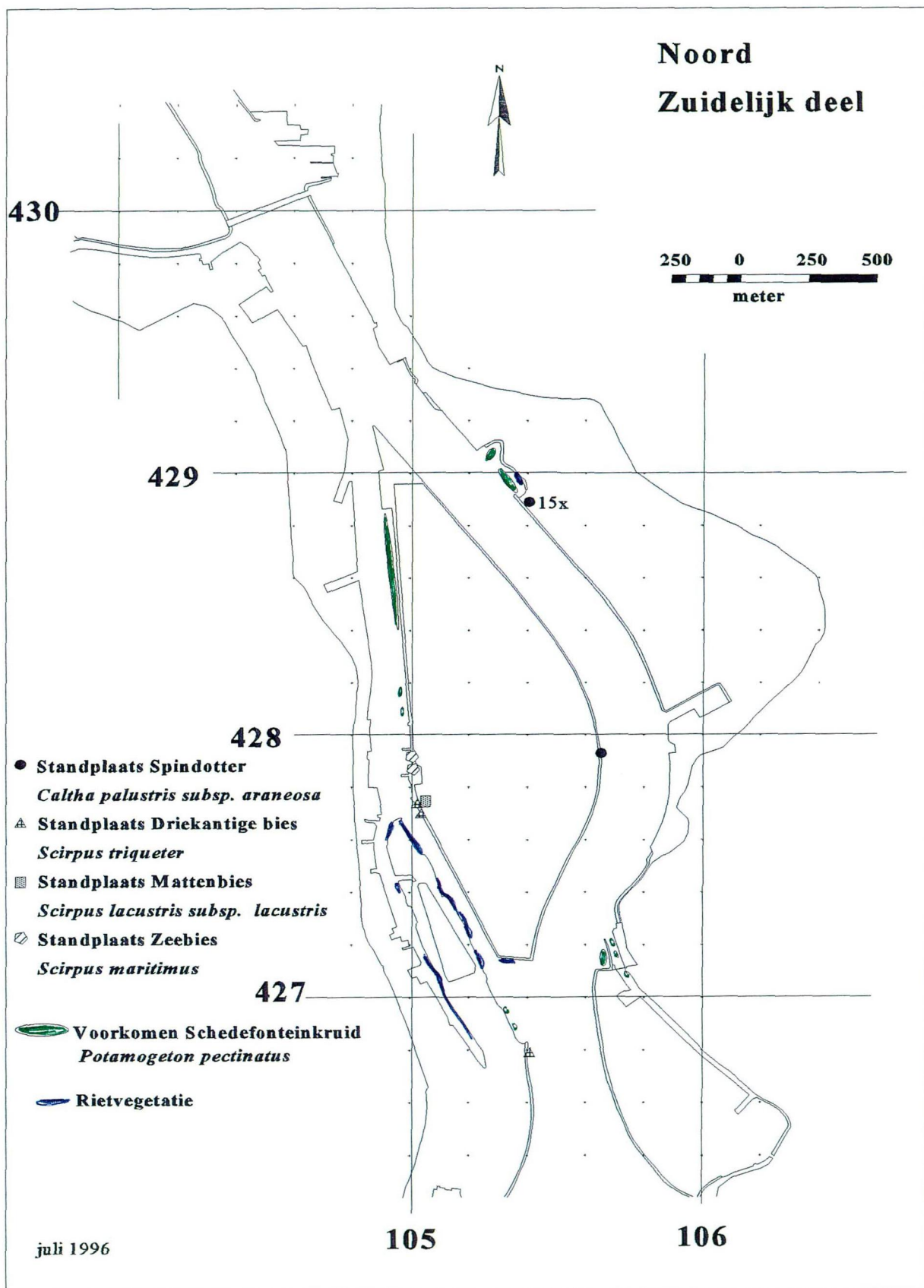
Een andere soortenrijke (121 soorten) locatie is het rietgors in een voormalig haventje bij Alblasterdam. Ook hier was de Spindotter goed vertegenwoordigd.

Een andere karakteristieke zoetwatergetijdensoort, de Driekantige bies werd op drie locaties aangetroffen (fig. 7 en fig. 12). De twee belangrijkste standplaatsen waren gelegen aan de Rietbaan en hadden een oppervlakte van resp. 2 en 4 m². Ook Mattenbies en Heen vonden hier hun belangrijkste standplaatsen. Rond 1970 kwam de soort ook voor in de griend bij Ridderkerk en het rietgors bij Alblasterdam.

Fig. 6: Het voorkomen van Schedefonteinkruid en de standplaatsen van enige plantesoorten in het noordelijk deel van de Noord.

Fig. 7: Het voorkomen van Schedefonteinkruid en de standplaatsen van enige plantesoorten in het zuidelijk deel van de Noord.

Fig. 8: Groot springzaad in het griendje bij Polder het Nieuwland.

Fig. 9: Hop groeiend in wilgen in het griendje bij Polder het Nieuwland.

Fig. 10: De Spindotter in de griend “de Gorzen” bij Ridderkerk.

Fig. 11: Een kijkje in de griend “de Gorzen” bij Ridderkerk.

Het Moeraskruiskruid (fig.) werd uitsluitend om en nabij de griend “de Gorzen” bij Ridderkerk, het rietgors bij Alblasterdam en bij de monding in de Nieuwe Maas gevonden. Anno 1996 werden aanzienlijk meer plantesoorten aangetroffen dan in 1970. Dit verschil van maar liefst 86 soorten wordt veroorzaakt doordat de meest recente inventarisatie vlakdekkend was en tevens dat door Beeftink en medewerkers slechts een viertal makkelijk te bereiken locaties werden bezocht. Sophiapolder en Rietbaan werden door de slechte bereikbaarheid indertijd niet aangedaan.

Fig. 12: Driekantige bies achter de kreukelberm van de westoever bij Zwijndrecht ter hoogte van rivierkilometer 977.

5 Macrohelofyten

De macrohelofytenvegetaties (fig. 6 en 7) van de Noord waren beperkt tot de Rietbaan, om en nabij de griend “de Gorzen” bij Ridderkerk, het rietgors bij Alblasterdam en het inhammetje bij het griendje aan de oostoever bij Polder het Nieuwland. Het overgrote deel van de macrohelofytenvegetaties bestond uit Riet. Driekantige bies, Mattenbies, Heen, Grote lisdodde en Liesgras werden vrijwel uitsluitend langs de oever van de Sophiapolder langs de Rietbaan aangetroffen. Even ten noorden van de jacht-/werkhaven van Ridderkerk bevond zich een strook van ca. 20 meter bestaande uit Rietgras. Gele lis kwam verspreid langs beide oevers voor, alleenstaand dan wel tussen andere helofyten.

6 Mogelijkheden voor natuurontwikkeling

Langs de Noord liggen nog een tweetal buitendijkse gebieden waar natuurontwikkeling plaats zou kunnen vinden. De Crezéepolder zou door ontpoldering (de Vriend en Iedema, 1994) omgezet kunnen worden in een zoetwatergetijdengebied. Dit zou eveneens een optie zijn voor Polder het Nieuwland ware het niet dat deze polder een industriebestemming heeft.

Door het saneren van de Rietbaan (incl. de scheepsloterijen) zou weer een "scheepsluwe" meestromende nevengeul ontstaan met ruimte voor de complete zonering van diep water, ondiep water, kaal slik, biezene- en rietvegetaties, vloedbos en hardhoutoobos.

De Sophiapolder is een bekaad grasgors dat bij hoge afvoeren onder water kan komen te staan. Hoewel de floristische waarden achteruit zijn gegaan treft men er in de sloten nog het Gewoon blaasjeskruid en de Waterviolier aan (de Gelder, pers.meded.). Het totaal aantal plantesoorten in polder ligt boven de 100 (incl. het getijdengebied langs de Rietbaan. De Sophiapolder is een rijk weidevogelgebied en herbergt o.a. een belangrijke populatie Grutto's. De Stichting Natuur- en Landschapsbescherming Zwijndrechtse Waard is van mening dat de polder in de huidige staat bewaard dient te blijven en niet als regenmoeras of getijdengebied moet worden ingericht (Punt, 1996). Het noordelijk deel van de polder zal echter bij de aanleg van de Betuwelijn gebruikt worden als gronddepot en vervolgens ingericht worden als zoetwatergetijdengebied. Het zuidelijk deel krijgt voorlopig een bestemming als weidevogelgebied en wordt in de toekomst waarschijnlijk omgezet in een zoetwatergetijdengebied (Gast, prov. Z.H., pers. meded.).

Indien bij de aanleg of verbetering van oeververdedigingen een kreukelberm wordt aangebracht met daarachter een open ruimte op een niveau even boven GLW zou dit macrohelofyten (riet en biezene) ruimte bieden zich te vestigen. Dit levert langs de rivier een groenstrook (soort plasberm) waarin allerlei planten en dieren zich kunnen vestigen die nu nog maar in zeer beperkte mate hun biotoop langs de Noord kunnen vinden.

7 Literatuur

Luteijn, A.I., 1982.

Beschrijving rivieren. Noord. Rijkswaterstaat, Directie Benedenrivieren. 13p.

Punt, W.L., 1996.

Sophiapolder. Reactie van de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard en Vijfheerenlanden op de inrichtingsvarianten van de Sophiapolder.

Vries, M. de & W. Iedema, 1994.

Natuur aan het werk. Achtergrond document. Min. van Verkeer en Waterstaat. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. 123p.

Bijlage I

Inventarisatie Noord op basis van kilometerhokken o=oostoever, w=westoever r=oever Rietbaan zijde Sophiapolder, s= Strooppot													
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 426	105 427	106 427	105 428	106 428	105 429	105 430	104 430	103 431	104 431	103 432	103 433
<i>Acer campestre</i>	Spaanse aak						w						
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn	w		or	r	o	w	o		w	o	o	wo
<i>Achillea millefolium</i>	Gewoon duizendblad	o		o	r	o		o		w	wo	w	o
<i>Achillea ptarmica</i>	Wilde bertram					o				w			
<i>Aegopodium podagraria</i>	Zevenblad									w			
<i>Agrostis stolonifera</i>	Fioringras	o		w	r	o				w		w	
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	Grote waterweegbree									w			
<i>Alliaria petiolata</i>	Look zonder look		s	r			w	o		w	w	w	
<i>Allium vineale</i>	Kraailook					o	w	o			o	o	o
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte els			o			w	o					
<i>Alopecurus pratensis</i>	Grote vossesstaart									w	o		
<i>Angelica archangelica</i>	Grote engelwortel	w	s	orw	r	ro	w	o		w	wo	w	o
<i>Angelica sylvestris</i>	Gewone engelwortel		s			o			o	w	wo		
<i>Anthemis arvensis</i>	Valse kamille						w	o			o	o	
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluitekruid	w	s	rw		ro	w	wo		w	wo	w	
<i>Arctium lappa</i>	Grote klit				r	o	w	o			w		
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Glanshaver	w			r	o	w			w	o	w	o
<i>Artemisia vulgaris</i>	Bijvoet	wo		o	r	o	w	wo		w	wo	wo	o
<i>Atriplex hastata</i>	Spiesmelde	w		o		o		o				wo	o
<i>Atriplex patula</i>	Uitstaande melde	o											
<i>Barbarea stricta</i>	Stijf barbarakruid			w				o			o		
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje	w			r	r	w	o		w	w	w	
<i>Berula erecta</i>	Kleine watereppe			rw		o	w	o			wo	w	
<i>Bidens tripartita</i>	Veerdelig tandzaad	wo		orw		ro	w	w	w		wo	wo	o
<i>Brassica napus</i>	Koolzaad	wo		o	r	o	w	wo		w	wo	wo	
<i>Brassica rapa</i>	Raapzaad						w				wo	w	
<i>Bromus hordeaceus</i>	Zachte dravik							wo	w		w	w	

Inventarisatie Noord op basis van kilometerhokken o=oostoever, w=westoever r=oever Rietbaan zijde Sophiapolder, s= Strooppot													
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 426	105 427	106 427	105 428	106 428	105 429	105 430	104 430	103 431	104 431	103 432	103 433
<i>Bromus sterilis</i>	IJle Dravik			o			w	o				o	o
<i>Butomus umbellatus</i>	Zwanenbloem									w			
<i>Callitriche platycarpa</i>	Gewoon sterrekroos							o			w	w	
<i>Caltha palustris s. araneosa</i>	Spindotter			w		o		o		w	w	w	
<i>Caltha palustris palustris</i>	Dotter					o				w			
<i>Calystegium sepium</i>	Haagwinde	wo		orw	r	ro	w	wo		w	wo	wo	o
<i>Campanula latifolia</i>	Breed klokje					o							
<i>Campanula rotundifolia</i>	Grasklokje									w			
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Herderstasje	wo	s	or	r	ro	w	o	w	w	o	wo	
<i>Cardamine amara</i>	Bittere veldkers									w			
<i>Cardamine pratensis</i>	Pinksterbloem									w			
<i>Carduus crispus</i>	Kruldistel				r			o		w	o	wo	
<i>Carex acutiformis</i>	Moeraszegge			w	r	ro		o		w	w	w	
<i>Carex hirta</i>	Ruige zegge	o		o		ro	w	o		w	w	wo	
<i>Carex nigra</i>	Zwarte zegge	w											
<i>Carex otrubae</i>	Valse voszegge				r								
<i>Carex riparia</i>	Oeverzegge							o		w	w	w	
<i>Centaurea jacea</i>	Knoopkruid						o	w		w		wo	o
<i>Cerastium arvense</i>	Akkerhoornbloem						w	o	w		w	w	
<i>Cerastium fontanum s. vul.</i>	Gewone hoornbloem									w			
<i>Chamerion angustifolium</i>	Wilgeroosje									w			
<i>Chenopodium album</i>	Melganzevoet						w					w	
<i>Chenopodium ficifolium</i>	Stippelganzevoet	w										w	
<i>Chenopodium polyspermum</i>	Korrelganzevoet			or									
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel	wo	s	orw	r	ro	wo	wo	w	w		wo	o
<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel	wo				ro	w	wo	w	w	w	w	
<i>Convolvulus arvensis</i>	Akkerwinde									w			
<i>Cornus sanguinea</i>	Rode kornoelje					o				w			
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar									w			

Inventarisatie Noord op basis van kilometerhokken o=oostoever, w=westoever r=oever Rietbaan zijde Sophiapolder, s= Strooppot													
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 426	105 427	106 427	105 428	106 428	105 429	105 430	104 430	103 431	104 431	103 432	103 433
<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn			r			o						
<i>Crepis biennis</i>	Groot streepzaad						w	o					
<i>Crepis capillaris</i>	Klein streepzaad									w			
<i>Crepis paludosa</i>	Moerasstreepzaad									w			
<i>Dactylis glomerata</i>	Kropaar	wo	s	ow	r	ro	w	wo		w	wo	wo	o
<i>Daucus carota</i>	Peen	w		e	r	o	w			w	w	w	
<i>Diplotaxis tenuifolia</i>	Grote zandkool	o		o									
<i>Dipsacus fullonum</i>	Grote kaardebol					o							
<i>Elymus repens</i>	Kweek			o		o				w	w	wo	
<i>Epilobium hirsutum</i>	Harig wilgeroosje	w	s	or		o	w	wo		w		wo	o
<i>Equisetum arvense</i>	Heermoes	wo		orw	r	ro	w	wo	w	w	wo	wo	o
<i>Erigeron canadensis</i>	Canadese fijnstraal	wo		r	r	ro	w	wo		w	o	wo	o
<i>Erysmum cheiranthoides</i>	Gewone steenraket	w		o	r			wo		w		wo	
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid		s			o	w	o				w	o
<i>Festuca arundinacea</i>	Rietzwenkgras	w				o		o				w	o
<i>Festuca gigantea</i>	Reuzenzwenkgras	w		r		o	w	o		w		w	
<i>Festuca pratensis</i>	Beemdlangbloem					o	w	wo		o	w	w	
<i>Festuca rubra</i>	Rood zwenkgras	wo					w	o	w	w	wo	w	
<i>Filipendula ulmaria</i>	Moerasspirea							o		w	w	w	
<i>Fraxinus excelsior</i>	Es			o	r	o	w	o			w		
<i>Galeopsis tetrahit</i>	Gewone hennepnetel	o	s	r		o	w	o		w		w	
<i>Galinsoga ciliata</i>	Knopkruid									w			
<i>Galium aparine</i>	Kleefkruid	w	s	orw	r	r	w	o		w	o	wo	o
<i>Galium mollugo</i>	Glad walstro						w			w			o
<i>Geranium columbinum</i>	Fijne ooievaarsbek					o	w	o			w		
<i>Geranium dissecta</i>	Slipbladige ooievaarsbek							o		w			
<i>Geranium molle</i>	Zachte ooievaarsbek			o			w	w			w		
<i>Geranium robertsonianum</i>	Robertskruid			r		o	w	o					
<i>Glechoma hederacea</i>	Hondsdrif	w	s	orw		ro	w	wo	w	w	w	w	

Inventarisatie Noord op basis van kilometerhokken o=oostoever, w=westoever r=oever Rietbaan zijde Sophiapolder, s= Strooppot													
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 426	105 427	106 427	105 428	106 428	105 429	105 430	104 430	103 431	104 431	103 432	103 433
<i>Glyceria maxima</i>	Liesgras			w	r	r	w				w		
<i>Helianthus annuus</i>	Zonnebloem	w				o							
<i>Heracleum sphondylium</i>	Gewone bereklauw			ow	r	o	w	o		w	o	w	
<i>Hirschfeldia incana</i>	Grijze mosterd									w			
<i>Holcus lanatus</i>	Gestreepte witbol	wo		o		wo		o		w		o	
<i>Hordeum murinum</i>	Kruipertje					o	w			w	w	w	
<i>Humulus lupulus</i>	Hop					o							
<i>Impatiens noli-tangere</i>	Groot springzaad					o				w			
<i>Iris pseudocorus</i>	Gele lis	wo	s	orw		o	w	o		w	wo	w	o
<i>Juncus compressus</i>	Platte rus	w				o	w						
<i>Juncus effusus</i>	Pitrus			w			w	o			wo	w	
<i>Lactuca serriola</i>	Kompassla									w			
<i>Lamium album</i>	Witte dovenetel					w	w			w	w	w	
<i>Lamium purpureum</i>	Paarse dovenetel									w			
<i>Lapsana communis</i>	Akkerkool				r		w	o			w	wo	o
<i>Lathyrus palustris</i>	Moeraslathyrus									w	w		
<i>Lathyrus pratensis</i>	Veldlathyrus									w			
<i>Leontodon autumnalis</i>	Vertakte leeuwentand			o			w	o			wo	o	o
<i>Leucanthemum vulgare</i>	Margriet							o		w		w	o
<i>Ligustrum ovalifolium</i>	Liguster											w	
<i>Lolium perenne</i>	Engels raaigras	wo		o		o	w	w	w	w	wo	w	o
<i>Lotus corniculatus s. cor.</i>	Gewone rolklaver	wo		o						w			
<i>Lycopus europaeus</i>	Wolfspoot	wo	s	orw	r	ro	w	wo	w	w	wo	wo	
<i>Lysimachia vulgaris</i>	Grote wederik						w	o		w			
<i>Lythrum salicaria</i>	Grote kattestaart	wo	s	orw	r	o	w	o	w	w	wo	w	
<i>Malva moschata</i>	Muskuskaasjeskruid									w			
<i>Marchantia polymorpha</i>	Paraplutjesmos					o							
<i>Matricaria discoida</i>	Schijfkamille									w			
<i>Matricaria maritima</i>	Reukloze kamille	w		o		r	w	wo			wo	wo	

Inventarisatie Noord op basis van kilometerhokken o=oostoever, w=westoever r=oever Rietbaan zijde Sophiapolder, s= Strooppot													
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 426	105 427	106 427	105 428	106 428	105 429	105 430	104 430	103 431	104 431	103 432	103 433
<i>Matricaria recuta</i>	Echte kamille	wo		o			w	o		wo	w	w	
<i>Medicago lupulina</i>	Hopklaver									w			
<i>Melilotus altissima</i>	Goudgele honingklaver							o			wo	o	
<i>Melilotus officinalis</i>	Akkerhoningklaver									w			
<i>Melilotus alba</i>	Witte honingklaver							o		w	o		
<i>Mentha aquatica</i>	Watermunt		s		r		w	o		w	wo	wo	o
<i>Mentha longifolia</i>	Hertsmunt		s							w			
<i>Myosotis arvensis</i>	Akkervergeetmenietje						w				w		
<i>Myosotis palustris</i>	Moerasvergeetmenietje					o	w	o		w	w	w	
<i>Nuphar lutea</i>	Gele plomp							o					
<i>Papaver rhoeas</i>	Grote klaproos	o		o			w						
<i>Petasites hybridus</i>	Groot hoefblad	wo		or	r	o	w	o		w	wo	wo	o
<i>Phalaris arundenacea</i>	Rietgras	w		or	r	o	w	wo		w	wo	wo	o
<i>Phleum pratense</i> s. prat.	Timotheegras									w			
<i>Phragmites australis</i>	Riet	w	s	or		o	w	o		w	w	w	
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree	w				o	w	o		w	wo	wo	o
<i>Plantago major</i>	Grote weegbree	w		o	r	o	w	wo	w		w	w	
<i>Poa annua</i>	Straatgras					o	w	wo		w	wo	w	
<i>Poa trivialis</i>	Ruw beemdgras	wo				o	w	wo	w	w	w	w	
<i>Polygonum amphibium</i>	Veenwortel	wo		orw	r	ro	w	wo		w	w	w	o
<i>Polygonum aviculare</i>	Varkensgras	w			r		w	o		w	wo	o	
<i>Polygonum hydropiper</i>	Waterpeper				r		w	o		w	w	w	
<i>Polygonum persicaria</i>	Perzikkruid			rw	r					w			
<i>Populus alba</i>	Witte abeel	o											
<i>Populus nigra</i>	Zwarte populies									w			
<i>Populus tremulus</i>	Ratelpopulier						w					w	
<i>Potamogeton acutifolius</i>	Spits fonteinkruid									w			
<i>Potamogeton pectinatus</i>	Schedefonteinkruid	w		or	r	o		wo			o		
<i>Potentilla anserina</i>	Zilverschoon	w		o	r	o	w	o	w	w		w	

Inventarisatie Noord op basis van kilometerhokken o=oostoever, w=westoever r=oever Rietbaan zijde Sophiapolder, s= Strooppot													
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 426	105 427	106 427	105 428	106 428	105 429	105 430	104 430	103 431	104 431	103 432	103 433
Potentilla reptans	Vijfvingerkruid	wo	s	or		ro	w	wo		w	wo	wo	o
Prunella vulgaris	Gewone brunel									w			
Prunus padus	Vogelkers	o					w					w	o
Prunus serotina	Amerikaanse vogelkers									w			
Quercus robur	Zomereik									w			
Ranunculus acris	Scherpe boterbloem				r	o		o		w			
Ranunculus ficaria s. bul.	Speenkruid						w	o		w			
Ranunculus repens	Kruipende boterbloem	wo		o	r	o	w	wo		w	wo	wo	o
Ranunculus scleratus	Blaartrekkende boter bloem						w	o					
Reseda lutea	Wilde reseda							o		w			
Rhamnus frangula	Sporkehout									w			
Rhaphanus raphanistrum	Knopherik			o				o				w	
Rorippa amphibia	Gele waterkers	w	s	orw	r	ro	w	o		w	wo	w	
Rorippa nasturtium-aquaticum	Witte waterkers	w	s	orw	r	ro	w	wo		w	wo	wo	o
Rorippa palustris	Moeraskers		s	or	r	r	w	o		w	wo	wo	o
Rorippa sylvestris	Akkerkers	w	s	or	r	o		w	o		w	w	
Rosa canina	Hondsroos									w			
Rubus caesius	Dauwbraam	w	s	rw		ro		o			w	wo	o
Rubus fruticosus	Gewone braam									w			
Rumex acetosa	Veldzuring	wo		or	r	o		o		w	wo	wo	
Rumex conglomeratus	Kluwenzuring									w			
Rumex crispus	Krulzuring	wo		or	r	ro	w	wo	w	w	w	wo	o
Rumex hydrolapathum	Waterzuring						w	wo			wo	w	o
Rumex obtusifolius	Ridderzuring	w		orw	r	ro	w	o		w	wo	wo	
Rumex palustris	Moeraszuring			o		o	w	o			w	w	
Sagina procumbens	Liggend vetmuur						w	o			wo	w	
Sagittaria sagittifolia	Pijlkruid									w			

Inventarisatie Noord op basis van kilometerhokken o=oostoever, w=westoever r=oever Rietbaan zijde Sophiapolder, s= Strooppot													
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 426	105 427	106 427	105 428	106 428	105 429	105 430	104 430	103 431	104 431	103 432	103 433
<i>Salix alba</i>	Schietwilg	wo	s	orw	r	o	w	wo	w	w	wo	wo	o
<i>Salix caprea</i>	Boswilg									w			
<i>Salix cinerea</i>	Grauwe wilg							o					
<i>Salix viminalis</i>	Katwilg	wo				r	w	o			wo	w	o
<i>Sambucus nigra</i>	Gewone vlier	w	s	or	r	o	w	wo		w	o	w	o
<i>Scirpus lacustris</i> lac.	Mattenbies			r									o
<i>Scirpus maritimus</i>	Zeebies			r	r	o						w	
<i>Scirpus triquetus</i>	Driekantige bies	w		r	r								
<i>Scleranthus annuus</i>	Eenjarige hardbloem									w			
<i>Scrophularia nodosa</i>	Knopig helmkruid	o		r				wo		w			
<i>Scutellaria galericulata</i>	Blauw glidkruid					o				w			
<i>Sedum acre</i>	Muurpeper				r						o		
<i>Sedum reflexum</i>	Tripmadam									w			
<i>Senecio aquaticus</i>	Waterkruiskruid									w			
<i>Senecio erucifolius</i>	Viltig kruiskruid										o		
<i>Senecio jacobaea</i>	Jacobskruiskruid							o		w		w	
<i>Senecio paludosus</i>	Moeraskruiskruid							o		w		w	o
<i>Senecio vulgaris</i>	Gewoon kruiskruid			o		o		o		w	o	w	
<i>Silene dioica</i>	Dagkoekoeksbloem						w						
<i>Silene latifolia</i> s. alba	Avondkoekoeksbloem						w						
<i>Sinapis arvensis</i>	Herik			o			w	o		w		w	
<i>Sisymbrium officinale</i>	Gewone raket									w			
<i>Solanum dulcamara</i>	Bitterzoet	wo	s	orw	r	ro	w	wo		wo	w	wo	o
<i>Solidago gigantea</i>	Late guldenroede			r			w	o					
<i>Sonchus arvensis</i>	Akkermelkdistel			ow	r	o	w	o			o	wo	
<i>Sonchus asper</i>	Gekroesde melkdistel									w			
<i>Sonchus oleraceus</i>	Gewone melkdistel			ow	r	o	w	wo		w	o	wo	
<i>Sorbus aucuparia</i>	Wilde lijsterbes			r						w		w	
<i>Stachys palustris</i>	Moerasandoorn	wo	s	orw	r	ro	w	o	w	w	w	wo	o

Inventarisatie Noord op basis van kilometerhokken o=oostoever, w=westoever r=oever Rietbaan zijde Sophiapolder, s= Strooppot													
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 426	105 427	106 427	105 428	106 428	105 429	105 430	104 430	103 431	104 431	103 432	103 433
<i>Stellaria aquatica</i>	Watermuur									w			
<i>Stellaria media</i>	Vogelmuur	wo		or		o	w	o		w	wo	wo	o
<i>Symphoricarpos albus</i>	Sneeuwbes												o
<i>Symphytum officinale</i>	Gewone smeerwortel	w	s	orw	r	o	w	o		w	o	w	o
<i>Sysimbrium altissium</i>	Hongaarse raket									w			
<i>Tanacetum vulgare</i>	Boerenwormkruid	o			r	o	w	o		w	w		
<i>Taraxacum sp.</i>	Paardebloem	wo		or	r	o	w	o		w	w	w	o
<i>Thalictrum flavum</i>	Poelruit					o		wo		w			o
<i>Thlapi arvense</i>	Witte krodde									w		w	
<i>Trifolium campestre</i>	Liggende klaver	o				o	w	o		w	w		
<i>Trifolium dubium</i>	Kleine klaver	o				o	w	o		w		w	
<i>Trifolium pratense</i>	Rode klaver			r	r	r	w	o		w	w	w	
<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver	o			r		w	wo	w	w	wo	w	
<i>Tussilago farfara</i>	Klein hoefblad	w		or	r		w	o		w	o	wo	o
<i>Typha latifolia</i>	Grote lisdodde									w	w		
<i>Ulmus spec.</i>	Iep	w											
<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel	w	s	or	r	ro	w	wo	w	w	wo	wo	o
<i>Valeriana officinalis</i>	Echte valeriaan		s	or	r	o	w	o		w	w	w	
<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Blauwe waterereprijs			r				o		w	w		
<i>Veronica arvensis</i>	Veldereprijs										w		
<i>Veronica beccabunga</i>	Beekpunge									w			
<i>Veronica catenata</i>	Rode waterereprijs				r					w		w	
<i>Veronica chamaedrys</i>	Gewone ereprijs									w			
<i>Veronica persicaria</i>	Grote ereprijs									w			
<i>Veronica scutellata</i>	Schildersereprijs										w	w	
<i>Viburnum opulus</i>	Gelderse roos									w			
<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke	wo				o		o		w			
<i>Vicia sepium</i>	Heggewikke									w			

Bijlage II

Inventarisatie Noord 1970, o=oostoever, w=westoever					
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 428	105 430	103 431	103 432
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn		o		
<i>Achillea millefolium</i>	Gewoon duizendblad	o		w	
<i>Aegopodium podagraria</i>	Zevenblad		o		
<i>Agrostis stolonifera</i>	Fioringras	o			w
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	Grote waterweegbree		o		w
<i>Alliaria petiolata</i>	Look zonder look		o		
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte els	o			
<i>Alopecurus pratensis</i>	Grote vossestaart	o	o		w
<i>Angelica archangelica</i>	Grote engelwortel	o	o		
<i>Angelica sylvestris</i>	Gewone engelwortel	o	o		w
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluitekruid		o	w	w
<i>Apium inundatum</i>	Ondergedoken moerasscherm				w
<i>Arcta minus</i>	Gewone klit	o	o		
<i>Arctium lappa</i>	Grote klit			w	
<i>Artemisia vulgaris</i>	Bijvoet		o	w	
<i>Barbarea stricta</i>	Stijf barbarakruid		o		
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje				w
<i>Bidens frondosa</i>	Zwart tandzaad		o		
<i>Bidens tripartita</i>	Veerdelig tandzaad	o		w	
<i>Botulus umbellatus</i>	Zwanenbloem			w	
<i>Callitriche platycarpa</i>	Gewoon sterrekroos			w	w
<i>Caltha palustris s. araneosa</i>	Spindotter	o	o		w
<i>Caltha palustris palustris</i>	Dotter				
<i>Calystegium sepium</i>	Haagwinde	o	o		w
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Herderstasje	o	o	w	w
<i>Cardamine amara</i>	Bittere veldkers		o		w
<i>Carduus crispus</i>	Kruldistel			w	w
<i>Carex acuta</i>	Scherpe zegge		o		w

Inventarisatie Noord 1970, o=oostoever, w=westoever					
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 428	105 430	103 431	103 432
<i>Carex hirta</i>	Ruige zegge	o	o		w
<i>Carex otrubae</i>	Valse voszegge				w
<i>Carex remota</i>	IJle zegge				w
<i>Carex riparia</i>	Oeverzegge				w
<i>Centaurea jacea</i>	Knoopkruid	o			
<i>Cerastium fontanum</i> s. vul.	Gewone hoornbloem	o	o	w	w
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel	o	o		w
<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel	o			w
<i>Convolvulus arvensis</i>	Akkerwinde		o		
<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn		o		
<i>Crepis paludosa</i>	Moerasstreepzaad		o		w
<i>Dactylis glomerata</i>	Kropaar	o		o	w
<i>Daucus carota</i>	Peen			o	
<i>Deschampsia cespitosa</i>	Ruwe smele		o	w	w
<i>Eleocharis palustris</i>	Gewone waterbies				w
<i>Elymus repens</i>	Kweek		o		
<i>Epilobium hirsutum</i>	Harig wilgeroosje			w	
<i>Equisetum arvense</i>	Heermoes	o	o		
<i>Equisetum fluviatile</i>	Holpijp		o		w
<i>Festuca arundinacea</i>	Rietzwenkgras	o	o		w
<i>Festuca gigantea</i>	Reuzenzwenkgras		o		w
<i>Filipendula ulmaria</i>	Moerasspirea		o		w
<i>Fraxinus excelsior</i>	Es	o			
<i>Galeopsis tetrahit</i>	Gewone hennepnetel		o		w
<i>Galium aparine</i>	Kleefkruid	o	o		w
<i>Glechoma hederacea</i>	Hondsdrif	o	o		
<i>Glyceria fluitans</i>	Mannagras			w	
<i>Glyceria maxima</i>	Liesgras				w
<i>Hedera helix</i>	Klimop		o		

Inventarisatie Noord 1970, o=oostoever, w=westoever					
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 428	105 430	103 431	103 432
<i>Heracleum sphondylium</i>	Gewone bereklauw		o		
<i>Holcus lanatus</i>	Gestreepte witbol			w	
<i>Hordeum murinum</i>	Kruipertje		o		
<i>Humulus lupulus</i>	Hop	o			
<i>Impatiens noli-tangere</i>	Groot springzaad	o	o		
<i>Iris pseudocorus</i>	Gele lis	o	o		w
<i>Juncus articulatus</i>	Zomprus	o	o		w
<i>Juncus effusus</i>	Pitrus				w
<i>Juncus inflexus</i>	Zeegroen rus				w
<i>Lamium album</i>	Witte dovenetel	o		w	
<i>Lapsana communis</i>	Akkerkool		o		
<i>Lathyrus pratensis</i>	Veldlathyrus			w	w
<i>Lolium perenne</i>	Engels raaigras				w
<i>Lycopus europaeus</i>	Wolfspoot	o	o	w	w
<i>Lysimachia vulgaris</i>	Grote wederik		o		
<i>Lythrum salicaria</i>	Grote kattestaart	o	o		o
<i>Marchantia polymorpha</i>	Parapluutjesmos	o	o		
<i>Matricaria maritima</i>	Reukloze kamille		o		
<i>Matricaria recuta</i>	Echte kamille				w
<i>Medicago lupulina</i>	Hopklaver			w	
<i>Melilotus altissima</i>	Goudgele honingklaver		o	w	
<i>Mentha aquatica</i>	Watermunt		o		w
<i>Myosotis palustris</i>	Moerasvergeetmenietje				w
<i>Petasites hybridus</i>	Groot hoefblad	o	o		w
<i>Phalaris arundenacea</i>	Rietgras		o		w
<i>Phragmites australis</i>	Riet	o			w
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree	o	o	w	w
<i>Plantago major</i>	Grote weegbree	o	o		w
<i>Poa annua</i>	Straatgras	o			w

Inventarisatie Noord 1970, o=oostoever, w=westoever					
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 428	105 430	103 431	103 432
<i>Poa pratensis</i>	Veldbeemdgras		o		
<i>Poa trivialis</i>	Ruw beemdgras	o	o	w	w
<i>Polygonum amphibium</i>	Veenwortel	o	o		
<i>Polygonum aviculare</i>	Varkensgras				
<i>Polygonum hydropiper</i>	Waterpeper		o		w
<i>Potentilla anserina</i>	Zilverschoon	o	o		w
<i>Potentilla reptans</i>	Vijfvingerkruid	o	o		w
<i>Ranunculus acris</i>	Scherpe boterbloem	o	o		w
<i>Ranunculus ficaria</i> s. bul.	Speenkruid	o	o		
<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem		o		
<i>Ranunculus scleratus</i>	Blaartrekkende boterbloem	o			w
<i>Rorippa amphibia</i>	Gele waterkers	o	o		
<i>Rorippa nasturtium-aquaticum</i>	Witte waterkers			w	
<i>Rorippa palustris</i>	Moeraskers		o		w
<i>Rorippa sylvestris</i>	Akkerkers				w
<i>Rubus caesius</i>	Dauwbraam	o	o		
<i>Rumex acetosa</i>	Veldzuring		o		
<i>Rumex conglomeratus</i>	Kluwenzuring		o		
<i>Rumex crispus</i>	Krulzuring	o	o		w
<i>Rumex hydrolapathum</i>	Waterzuring			w	
<i>Rumex obtusifolius</i>	Ridderzuring	o	o		w
<i>Rumex palustris</i>	Moeraszuring		o		w
<i>Salix alba</i>	Schietwilg	o	o		w
<i>Salix triandra</i>	Amandelwilg	o			
<i>Salix viminalis</i>	Katwilg	o	o		
<i>Scirpus lacustris</i> lac.	Mattenbies		o	w	w
<i>Scirpus maritimus</i>	Zeebies		o		w
<i>Scirpus triquetus</i>	Driekantige bies		o		w
<i>Scutellaria galericulata</i>	Blauw glidkruid	o	o	w	

Inventarisatie Noord 1970, o=oostoever, w=westoever					
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	106 428	105 430	103 431	103 432
<i>Senecio erucifolius</i>	Viltig kruiskruid		o		w
<i>Senecio paludosus</i>	Moeraskruiskruid		o		w
<i>Senecio vulgaris</i>	Gewoon kruiskruid			w	
<i>Sinapis arvensis</i>	Herik			w	
<i>Sium latifolium</i>	Grote watereppe		o		
<i>Solanum dulcamara</i>	Bitterzoet	o	o		w
<i>Solidago gigantea</i>	Late guldenroede		o		
<i>Sonchus arvensis</i>	Akkermelkdistel		o	w	
<i>Sonchus asper</i>	Gekroesde melkdistel				w
<i>Sparganium erectum</i> s. <i>erect.</i>	Grote egelskop			w	
<i>Stachys palustris</i>	Moerasandoorn		o		w
<i>Stellaria media</i>	Vogelmuur		o		w
<i>Symphytum officinale</i>	Gewone smeerwortel	o	o		
<i>Taraxacum</i> sp.	Paardebloem	o	o		w
<i>Thalictrum flavum</i>	Poelruit	o	o		
<i>Trifolium pratense</i>	Rode klaver		o		w
<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver	o	o		w
<i>Tussilago farfara</i>	Klein hoefblad		o		w
<i>Ulmus</i> spec.	Iep		o		
<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel	o	o		w
<i>Valeriana officinalis</i>	Echte valeriaan	o	o		w
<i>Veronica catenata</i>	Rode waterereprijs				w
<i>Viburnum opulus</i>	Gelderse roos		o		
<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke		o		w
<i>Vicia sepium</i>	Heggewikke			w	

Bijlage III

Overzicht van de griend "de Gorzen" bij Ridderkerk

